

Категорія справи № 753/9914/18: **Кримінальні справи (до 01.01.2019); Злочини проти правосуддя.**

Надіслано судом: **не визначено**. Зареєстровано: **26.11.2021**. Оприлюднено: **26.11.2021**.

Дата набрання законної сили: **16.11.2021**

Номер судового провадження: **51-3035км21**

Номер кримінального провадження в ЄРДР: **42016101020000082**

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

16 листопада 2021 року

м. Київ

справа № 753/9914/18

провадження № 51-3035км21

Верховний Суд колегією суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі:

головуючого Кишакевича Л.Ю.,

суддів: Матієк Т.В., Щепоткіної В.В.,

за участю:

секретаря судового засідання Костюченка К.О.,

прокурора Костюка О.С.,

особи, щодо якої закрито

кримінальне провадження, ОСОБА_1

розглянув у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу прокурора, який брав участь у розгляді провадження у суді апеляційної інстанції, на ухвалу Київського апеляційного суду від 30.03.2021 року в кримінальному провадженні за обвинуваченням

ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1, уродженку м. Макіївка Донецької області та мешканку АДРЕСА_1, громадянку України, не судиму,

- у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 382 КК.

Зміст судових рішень і встановлені судами

першої та апеляційної інстанцій обставини

Вироком Дарницького районного суду міста Києва від 17.02.2020 року ОСОБА_1 визнано винуватою у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 382 КК та призначено їй покарання у виді позбавлення волі на строк 3 роки.

На підставі ст. 75 КК ОСОБА_1 звільнено від відбування покарання з випробуванням та встановленням іспитового строку на 1 рік з покладенням на неї обов'язків, передбачених ч.1 ст. 76 КК, а саме: періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання.

Як встановив суд, ОСОБА_1 17.03.2017 року, у період часу з 08 години 00 хвилин по 18 годину 00 хвилин, перебуваючи у приміщенні офісу державного нотаріуса Сьомої Київської державної нотаріальної контори, що знаходиться за адресою: м. Київ, вул. Г. Ахматової, 7/15, достовірно знаючи про рішення Дарницького районного суду м. Києва від 23.03.2015 року у справі №753/5010/14-ц, яке набрало законної сили 08.07.2015 року, за позовом прокуратури Дарницького району м. Києва в інтересах Київської міської ради до ОСОБА_1, ОСОБА_2, КП «Сезон», згідно якого визнано право комунальної власності територіальної громади міста Києва в особі Київської міської ради на нежитлові приміщення №1-І (групи приміщень №1) з №1 по №11 (групи приміщень №5), №1 (групи приміщень №6), №1 (групи приміщень №7), №1 (групи приміщень №8) (в літ А), що розташовані за адресою: АДРЕСА_2, загальною площею 329, 5 кв.м. та втребовано від ОСОБА_2 зазначене нерухоме майно у комунальну власність територіальної громади м. Києва в особі Київської міської ради, з метою перешкодження виконання вищевказаного рішення суду та поверненню майна у власність територіальної громади м. Києва, уклала договори дарування за №№ 10431, 1-432 та 1-433, які були посвідчені державним нотаріусом Сьомої Київської державної нотаріальної контори ОСОБА_3, а саме: подарувала нежитлові приміщення своїй донці ОСОБА_4, яка діяла через свого представника за довіреністю ОСОБА_5 (рідного батька), тим самим здійснила відчуження та змінила власника вказаних нежитлових приміщень, які за рішенням Дарницького районного суду м. Києва від 23.03.2015 року є комунальною власністю територіальної громади м. Києва.

У такий спосіб ОСОБА_1 своїми умисними діями щодо відчуження вказаного нерухомого майна перешкодила виконанню рішення Дарницького районного суду м. Києва від 23.03.2015 року у справі № 753/5010/14-ц, яке набрало законної сили та фактичному поверненню вказаного майна у комунальну власність, що у свою чергу завдало істотної шкоди охоронюваним законом громадським інтересам, оскільки згідно висновку про вартість майна вказане нежитлове приміщення оцінюється у 5 068 245 гривень.

Таким чином ОСОБА_1 вчинила перешкодження виконанню рішення суду, яке набрало законної сили, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом громадським інтересам, тобто вчинила злочин, передбачений ч. 3 ст. 382 КК.

Ухвалою Київського апеляційного суду від 30.03.2021 року апеляційну скаргу прокурора залишено без задоволення, апеляційні скарги захисника ОСОБА_5 та обвинуваченої ОСОБА_1 задоволено. Вирок Дарницького районного суду м. Києва від 17.02.2020 року щодо ОСОБА_1 скасовано, а кримінальне провадження за її обвинуваченням за ч. 3 ст.382 КК закрито на підставі п. 1 ч. 1 ст. 284 КПК у зв'язку з встановленням відсутності події кримінального правопорушення.

Вимоги касаційної скарги і доводи особи, яка її подала

У касаційній скарзі прокурор, посилаючись на істотні порушення кримінального процесуального закону та неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність, просить скасувати ухвалу апеляційного суду та призначити новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

В обґрунтування своїх вимог прокурор у касаційній скарзі зазначає про істотні порушення вимог кримінального процесуального закону, зокрема ст. ст. 370, 419 КПК та неправильне застосування судом закону України про кримінальну відповідальність, а саме не застосування апеляційним судом закону, який підлягав застосуванню - ст. 382 КК, що призвело до безпідставного закриття кримінального провадження щодо ОСОБА_1.

У запереченнях на касаційну скаргу прокурора захисник ОСОБА_5 просить залишити цю скаргу без задоволення, а рішення суду апеляційної інстанції - без зміни, посилаючись на його законність на обґрунтованість.

Позиції інших учасників судового провадження

У засіданні суду касаційної інстанції:

- прокурор Костюк О.С. підтримав касаційну скаргу та просив її задовольнити у повному обсязі, ухвалу суду апеляційної інстанції скасувати з призначенням нового розгляду в суді апеляційної інстанції;

- особа, щодо якої закрито кримінальне провадження, - ОСОБА_1 просила залишити касаційну скаргу прокурора без задоволення, а рішення суду апеляційної інстанції без зміни, посилаючись на його законність та обґрунтованість.

Мотиви Суду

Відповідно до ч. 1 ст. 433 КПК суд касаційної інстанції в межах касаційної скарги перевіряє правильність застосування судами першої та апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, правової оцінки обставин і не має права досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обставини, що не були встановлені в оскарженому судовому рішенні, вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу.

Положеннями ст. 438 КПК визначено, що підставами для скасування або зміни судових рішень при розгляді справи в суді касаційної інстанції є: істотне порушення вимог кримінального процесуального закону; неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність; невідповідність призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі засудженого. При вирішенні питання про наявність зазначених підстав суд касаційної інстанції керується статтями 412-414 КПК.

У відповідності до ст. 370 КПК, якою визначено вимоги щодо законності, обґрунтованості та вмотивованості судового рішення, убачається, що законним є рішення, ухвалене компетентним судом згідно з нормами матеріального права з дотриманням вимог щодо кримінального провадження, передбачених КПК; обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджено доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими судом відповідно до ст. 94 КПК; вмотивованим є рішення, в якому наведено належні і достатні мотиви та підстави його ухвалення.

Як вбачається зі змісту вироку суду першої інстанції, ОСОБА_1 була визнана винуватою за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 382 КК, а саме у вчиненні перешкоджання виконанню рішення суду, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом громадським інтересам. Так, ОСОБА_1, достовірно знаючи про наявність рішення Дарницького районного суду м. Києва від 23.03.2015 року у цивільній справі, 17.03.2017 року звернулась до нотаріуса та подарувала нежитлові приміщення своїй дочці, тим самим, здійснила відчуження та замінила власника зазначених у вироку нежитлових приміщень під час примусового виконання судового рішення, перешкодивши виконанню вказаного рішення суду першої інстанції.

Апеляційний суд, переглянувши кримінальне провадження за апеляційними скаргами прокурора, обвинуваченої ОСОБА_1 та її захисника ОСОБА_5, вирок Дарницького районного суду м. Києва від 17.02.2020 року щодо ОСОБА_1 скасував, а кримінальне провадження за її обвинуваченням за ч. 3 ст. 382 КК закрити на підставі п. 1 ч. 1 ст. 284 КПК у зв'язку з встановленням відсутності події кримінального правопорушення.

Як вбачається зі змісту ухвали, своє рішення про необхідність скасування вироку суду першої інстанції щодо ОСОБА_1 та закриття провадження апеляційний суд обґрунтував тим, що обов'язковою умовою настання кримінальної відповідальності за перешкоджання виконанню рішення суду є встановлення у цьому рішенні вимог зобов'язального і заборонного характеру, адресованого конкретній особі. Оскільки, на думку апеляційного суду, рішення Дарницького районного суду м. Києва від 23.03.2015 року не містило для ОСОБА_1 вимог ні зобов'язального, ні заборонного характеру, тому, не зважаючи на те, що подія укладення договорів дарування нежилих приміщень ОСОБА_1 і мала місце, втім її неможливо визнати кримінальним правопорушенням, а тому відсутні підстави притягнення ОСОБА_1 до кримінальної відповідальності.

Втім, колегія суддів вважає такий висновок суду апеляційної інстанції необґрунтованим та неприйнятним, зважаючи на наведене.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 3 ст. 382 КК, полягає в одному з таких альтернативно зазначених у диспозиції діянь, як: невиконання (ухилення від виконання) вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили або перешкоджання їх виконанню. За цією нормою матеріального права склад злочину є формальним, адже його об'єктивна сторона вичерпується вчиненням одного із зазначених у законі діянь - дії (перешкоджання) чи бездіяльності (невиконання). І саме з цього моменту злочин визнається закінченим.

Перевіркою матеріалів провадження встановлено, що ОСОБА_1 обвинувачувалась у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 382 КК, зокрема, у тому, що вона своїми умисними діями щодо відчуження нерухомого майна, вчинила перешкоджання виконання рішення Дарницького районного суду м. Києва від 23.03.2015 року, а не його невиконання.

Так, з системного аналізу кримінального закону випливає, що перешкоджання виконанню судового рішення - це активні дії, які суттєво ускладнюють чи унеможливають виконання судового рішення, вчинені з метою недопущення виконання рішення суду.

При чому, встановлення у судовому рішенні вимог зобов'язального чи забороняючого характеру, адресованих певній особі, не є обов'язковою умовою для настання кримінальної відповідальності за перешкоджання виконання таких рішень.

Як вбачається зі змісту ухвали, апеляційний суд, нерелевантно застосувавши практику Верховного Суду, посилається на постанови касаційного суду, які містять правові висновки про регулювання інших правових відносин, щодо невиконання судових рішень, а не перешкоджання їх виконанню.

Отже, висновки апеляційного суду колегія суддів касаційного суду вважає необґрунтованими та такими, що суперечать положенням закону України про кримінальну відповідальність, за змістом якого, порушення встановлених у судовому рішенні вимог зобов'язального чи забороняючого характеру, адресованої певній особі - є обов'язковою умовою для настання кримінальної відповідальності за невиконання такого рішення. Що ж стосується альтернативного, зазначеного у диспозиції злочину, передбаченого ст. 382 КК, діяння - перешкоджання виконанню судового рішення, то встановлення таких вимог зобов'язального чи забороняючого характеру у судовому рішенні не є обов'язковою умовою для настання кримінальної відповідальності за цією статтею КК.

Таким чином, проаналізувавши вищезазначене, колегія суддів касаційного суду приходять до висновку, що апеляційний суд під час апеляційного перегляду кримінального провадження щодо ОСОБА_1 неправильно застосував закон України про кримінальну відповідальність, а саме не застосував закон, який підлягав застосуванню - ст. 382 КК, що призвело до істотних порушень кримінального процесуального закону та безпідставного закриття кримінального провадження щодо ОСОБА_1.

За таких обставин ухвала апеляційного суду щодо ОСОБА_1 на підставі п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 438 КПК підлягає скасуванню із призначенням нового розгляду у суді апеляційної інстанції, а касаційна скарга прокурора - задоволенню.

При новому апеляційному розгляді суду належить перевірити всі доводи, наведені в апеляційних скаргах, дати їм та висновкам суду першої інстанції належну оцінку, і з урахуванням усіх обставин кримінального провадження, що мають суттєве значення, прийняти законне, обґрунтоване та вмотивоване рішення, яке відповідатиме положенням статей 370, 419 КПК.

Керуючись статтями 433, 434, 436, 441, 442 КПК, колегія суддів

ухвалила:

касаційну скаргу прокурора, який брав участь у розгляді провадження у суді апеляційної інстанції, задовольнити.

Ухвалу Київського апеляційного суду від 30.03.2021 року в кримінальному провадженні щодо ОСОБА_1 - скасувати, призначити новий розгляд провадження у суді апеляційної інстанції.

Постанова набирає законної сили з моменту проголошення й оскарженню не підлягає.

Судді:

Л.Ю. Кишакевич

Т.В. Матієк

В.В. Щепоткіна